

Q-team MIRT-verkenning

Rivierklimaatpark IJsselpoort

Aan: Projectteam Rivierklimaatpark IJsselpoort

van: Kees van der Velden, secretaris Q-team

VERSLAG 28.03.2018

Aanwezig: Yttje Feddes (vz), Frans Klijn, Sjef Jansen, Peter van Rooy, Wim Goedhart (omgevingsmanager Rivierklimaatpark), Peter Jesse (technisch manager Rivierklimaatpark), Inge Vleemingh (landschapsarchitect Rivierklimaatpark), Kees van der Velden (secr).

Locatie: Natuurmonumenten Bezoekerscentrum Veluwe

1. Opening en mededelingen en verslag

Yttje Feddes heet iedereen welkom en opent de vergadering. In het bijzonder welkom aan Inge Vleemingh. Inge gaat als landschapsarchitect (provincie Gelderland) het team van Rivierklimaatpark versterken. Daarmee wordt, conform het Q-teamadvies, de inzet op de ontwerpende benadering versterkt.

De volgorde van de agenda wordt gewijzigd; de terugkoppeling van de Stuurgroep op het Q-teamadvies wordt agendapunt 2. Daarnaast neemt Berend Wouda (projectteam RKP) niet deel aan deze vergadering.

Voortgang project

Wim Goedhart licht de voortgang van het project toe. In verband met ziekte van Jan van Dooren wordt het projectleiderschap waargenomen door Carel Bolt. Carel is tevens projectleider van het MIRT-onderzoek IJsselkop, waardoor de samenhang tussen beide projecten goed in beeld is. Dit project is van belang voor het behoud van de afvoerverdeling bij ingrepen in Rivierklimaatpark.

De opdracht van Royal Haskoning-DHV is afgerond. Er ligt een concept-Notitie Kansrijke Oplossingsrichtingen (NKO). Deze zal worden afgerond door het nieuwe ingenieursbureau. De wervingsprocedure voor dit bureau loopt. Naast afronding van de NKO bestaat de opdracht uit het opstellen van de overige producten voor de MIRT-verkenning. In mei vindt de bureauselectie plaats, gevolgd door gunning in juni.

Het Q-team is op 19 september voor het laatst bijeen gekomen. Er is sindsdien veel gebeurd. Het project is vertraagd om voldoende tijd te kunnen investeren in draagvlak voor de NKO. De gesprekken, met name met de gemeenten, hebben onder andere geleid tot toevoeging van een aantal bouwstenen, zoals realisatie van een fietsbrug en oobos. Daarnaast is er een afspraak gemaakt over de ontzandingsopgave. Deze is gereduceerd tot 60% van de oorspronkelijk gedachte zandwinning. Tevens is de ambitie voor energietransitie verhoogd.

In september wordt de definitieve vaststelling van de NKO verwacht. Vervolgens wordt er toegewerkt naar goedkeuring (door dagelijks bestuur) van het Koersdocument in december. In juni 2019 wordt naar verwachting de ontwerp-Intergemeentelijke Structuurvisie (IGSV) goedgekeurd, welke definitief wordt in oktober inclusief een samenwerkingsovereenkomst (SOK) (goedkeuring door Algemeen Bestuur). De MIRT 2-beslissing (minister I&W) wordt in november 2019 verwacht.

Handreiking Ruimtelijke Kwaliteit en Omgangsvormen

De Handreiking Ruimtelijke Kwaliteit (HARK) heeft de status van eindconcept. Hier is een notitie Omgangsvormen aan toegevoegd.

De HARK bevat, als inventarisatie, veel nuttige informatie. Met name de drie ambitiekaarten zijn goed bruikbaar, evenals de tekst op blz. 25. Het Q-team geeft de projectorganisatie een aantal opmerkingen ter verbetering mee. Deze gaan deels over de structuur en methodiek, deels over feitelijke onjuistheden. Daarnaast wordt aanbevolen extra aandacht te schenken aan de ecologie. De ecologische beschrijving is nu vooral gericht op beleid, niet op feitelijke waarden en perspectieven. Het is aan het nieuwe ingenieursbureau om de HARK af te ronden.

Het Q-team adviseert om de inspanningen te richten op het maken van een heldere samenvatting van de HARK. Het is zaak de essenties uit de HARK en de Omgangsvormen te destilleren en te vertalen in een beperkt aantal hoofdontwerpprincipes. (De term 'ontwerpprincipes' heeft de voorkeur boven 'omgangsvormen'.) De op te stellen samenvatting moet een heldere redeneerlijn, op basis van de lagenbenadering (ordenen van hoofd- en bijzaken), bevatten en de vertaalslag richting toetsingskader gaan maken. Er is meer scherpte nodig om als grondslag voor de planvorming te kunnen dienen. De (gecorrigeerde) eindconcept-HARK vormt dan een achtergronddocument.

Verslag 19 september 2017

Het verslag wordt zonder wijzigingen goedgekeurd.

2. Stuurgroep advies Q-team 1 november 2017

Het advies van het Q-team is besproken in de Stuurgroep. Er wordt een gesprek met een afvaardiging van de Stuurgroep geregeld om het advies te bespreken. Relevant besluit is het buiten de scope houden van de opgave voor een duurzame bodemligging. Hiervoor loopt een MIRT-onderzoek. Er zal wel debat en afstemming tussen beide projecten plaatsvinden.

Het Q-team concludeert dat een gesprek met het ministerie I&W over het buiten beschouwing laten van de bodemdalingsopgave wenselijk is, gezien de urgentie van hiervan. Het heeft grote meerwaarde voor zowel de opgave voor duurzame bodemligging als voor de doelen voor IJsselpoort om de bodemdalingsproblematiek integraal binnen de MIRT-verkenning Rivierklimaatpark aan te pakken.

Het Q-team stelt het zeer op prijs als bij het gesprek met de stuurgroepafvaardiging ook de vertegenwoordiger van het ministerie van I&W aanwezig is om de integratie van de rijksopgaven van de duurzame bodemligging en robuuste rivierafvoer te bespreken.

3. Concept-Notitie Kansrijke Oplossingsrichtingen

Peter Jesse ligt de inhoud en het vervolgtraject van de NKO toe. Op basis van de concept-NKO en de toelichting komt het Q-team tot de volgende essenties voor het advies voor het vervolg:

- Belangrijke volgende stap is het opstellen van de een **visie voor de lange termijn** als onderdeel van het koersdocument dat wordt opgesteld. In het voorgaand advies (20 november 2017) zijn de essenties voor zo'n wenkend perspectief verwoord; Rivier-Klimaat-Park.
- Bij de visie hoort een **ruimtelijk ontwerp**. Dit ontwerp moet de essenties van de visie Rivier-Klimaat-Park vertalen in een ruimtelijk kaartbeeld voor de lange termijn. Niet een in beton gegoten blauwdruk van hoe het precies moet worden, maar vooral inspiratie voor hoe het duurzaam kan.
- Om tot een ruimtelijk ontwerp te komen is ook een positionering van IJsselpoort (plangebied) in een **ruimere context** (studiegebied) onontbeerlijk. Dit is enerzijds van belang om de unieke kernkwaliteiten van deze locatie inzichtelijk te maken – de poort van de IJssel als ecologische en landschappelijke hoofdstructuur op de gradiënt naar de Veluwe met de kenmerkende bekenstructuur, in de nabijheid van de stad – en anderzijds om het ordeningsvraagstuk van de ruimtegebruiksvormen in groter verband te zien. Denk hierbij aan locatievraagstukken voor landbouw, energie en bedrijvigheid. Deze komen in een ander licht te staan wanneer een ruimer gebied wordt beschouwd. Niet alles hoeft immers per se in het plangebied; soms is juist de omgeving uitermate geschikt voor bepaalde gebruiksfuncties (denk aan landbouw en windmolens).
- De vier voorgestelde oplossingsrichtingen suggereren gelijkwaardigheid, terwijl er grote verschillen zijn in het bereiken van de doelstellingen van het Rivierklimaatpark. **Er is een extra ordeningslag in de voorgestelde oplossingsrichtingen nodig om hoofd- en bijzaken voor de lange termijn te scheiden.** Dit kan door het maken van een gelaagde opbouw van de alternatieven.
Om enerzijds bij alle alternatieven de ambities van voor IJsselpoort (Rivier-Klimaat-Park) te kunnen realiseren en anderzijds onderscheidende keuzes te kunnen onderzoeken, is het aan te bevelen om **één basispakket** te gaan ontwerpen. Het is het 'bouwplan' voor IJsselpoort dat de ondergrond en de netwerken in het gebied op orde brengt als basis voor de verdere gebiedsontwikkeling, waaraan vervolgens twee of drie onderscheidende toekomstperspectieven voor het ruimtegebruik worden toegevoegd; de **pluspakketten**. Het basispakket is noodzakelijk om de essentie van de visie te realiseren, de pluspakketten zijn optioneel/bevatten keuzes.
- Het **basispakket** garandeert dat de hoofddoelstellingen gehaald gaan worden. Dit pakket zal voor een groot deel kunnen bestaan uit elementen van oplossingsrichting 4 (natuur en water) en uit delen van oplossingsrichting 3 (landschap en cultuurhistorie). Deze ingrepen dienen het **publiek belang voor de lange termijn**; het gaat hierbij om het op orde brengen van de ondergrond en de netwerken (laag 1 en 2 uit de lagenbenadering) als antwoord op de grote vraagstukken. Hier worden de opgaven voor hoogwaterveiligheid, ecologie, scheepvaart en de stedelijke leefomgeving aangepakt.
- Op deze basis worden vervolgens de overige ruimtegebruiksvormen (zoals bedrijvigheid, energieproductie, landbouw en dag- en verblijfsrecreatieve locaties) geprojecteerd, met behulp van twee of drie onderscheidende redeneerlijnen. Dit zijn de pluspakketten, bruikbaar voor het gesprek met partijen en de streek en het uitvoeren van de een milieueffectbeoordeling en MKBA. Wij beschouwen oplossingsrichting 1 (dijken en landbouw) hierbij niet als een pluspakket, maar veeleer als een verbeelding van de autonome ontwikkeling.

- **Aanpak rivierbodemdaling is urgent.** Met een daling van 2 twee centimeter per jaar ligt de bodem in IJsselpoort in 2050 ruim een halve meter en 2100 zeker anderhalve meter lager! Dat werkt door in grondwaterstanden en daardoor in allerlei gebruiksfuncties en (natuur)waarden. De MIRT-verkenning Rivierklimaatpark is bij uitstek een kans voor integratie en versnelling van de aanpak van dit knelpunt. Ingrepen in het Rivierklimaatpark mogen de bodemerrosie in ieder geval niet versterken, maar bij voorkeur worden er actief maatregelen genomen om de insnijding actief af te remmen. Door zowel een duurzame bodemligging als een robuuste hoogwaterafvoer tot doelstellingen van het project te maken, kan de bodemdaling in IJsselpoort versneld worden aangepakt én worden gecombineerd met rivierverruiming en de ecologische, landschappelijke en recreatieve doelen van het project. Als daarentegen een duurzame bodemligging geen onderdeel van het project wordt, dan zal de aanpak van dit urgente probleem pas later en sectoraal (zonder meerwaarde) worden uitgevoerd.

Bovenstaande adviespunten zullen in een adviesbrief worden aangeboden aan de opdrachtgevers en de Stuurgroep.

4. Ontwerpproces

De ontwerpende benadering in Rivierklimaatpark wordt versterkt. Inge Vleemigh gaat hier, vanuit opdrachtgeverszijde, vorm en inhoud aan geven. In essentie betekent dit 1) het opstellen van de visie Rivier-Klimaat-Park als richtinggevende basis voor de MIRT-verkenning om tot een Voorkeursalternatief en Intergemeentelijke Structuurvisie te komen, 2) het uitvoeren van ontwerpend onderzoek/analyse voor de te maken ruimtelijke hoofdkeuzes en 3) het inhoudelijk aansturen en begeleiden van de ontwerpogave van het ingenieursbureau (de uitwerking van de alternatieven en het opstellen van het VKA op basis van de visie).

De periode tot de gunning van de ingenieursdienst kan door het projectteam worden benut om de visie te ontwikkelen.

Rondvraag en sluiting

De vraag wordt gesteld wat de betekenis is van het onderzoek naar bedrijfsontwikkeling in de Havikerwaard bij Doesburg (Rotra). Als deze ontwikkeling doorgaat, dan wordt het terrein van De Groot in Rivierklimaatpark ingezet voor natuur- en watercompensatie. Als de ontwikkeling in Doesburg niet doorgaat, dan kan De Groot zich binnen Rivierklimaatpark ontwikkelen. De suggestie wordt gedaan om de mogelijkheden van grondruil te onderzoeken.

Vergaderschema:

26.06.2018 | 13.30-17.00 uur

stand van zaken ontwerp en
koersdocument

05.03.2019 | 13.30-17.00 uur